

ФАНЛАРНИ ЎҚИТИШДА ИЛФОР ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ ЎРНИ

Ахмаджонова Садоқатхон Шокировна

Фаргона давлат университети, Зоология ва умумий биология кафедраси доценти.

e-mail. axmadjonovasadoqat@gmail.com

Ибрагимов Сардор Ахрорович

Фаргона давлат университети,

биология йўналиши 4-босқич талабаси.

e-mail. sardorbek@gmail.com.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.12536395>

Аннотация: Мақолада педагогик технологияларнинг ўқувчи ва ўргатувчи учун ахамияти ёритиб берилган. Ўқитиш жараёнида, ёндашувли мақсадли қўлланиладиган ҳар бир таълим технологияси ўқитувчи ва таълим олувчи ўртасида ҳамкорлик маъсулятини юзага келтириши, ҳар ким яхши натижага эришиши мумкинлиги тўғрисида фикр юритилган.

Калит сўзлар: педагогик технология, таълим, билим, анализатор, усул.

Аннотация: В статье объясняется значение педагогических технологий для студентов и преподавателей. Считается, что в процессе обучения каждая образовательная технология, используемая доступным способом, создает совместную ответственность между учителем и учеником, и каждый может достичь хорошего результата.

Ключевые слова: педагогическая технология, образование, знания, анализатор, метод.

Abstract: The article explains the importance of educational technologies for students and teachers. It is believed that in the learning process, every educational technology, used in an accessible way, creates a shared responsibility between the teacher and the student, and everyone can achieve a good result.

Key words: pedagogical technology, education, knowledge, analyzer, method.

Технология сўзини ҳар бир ўқитувчи ёки касб эгасига нисбатан ишлатиш мумкин. Ҳар бир етук шахс ҳаёти давомида маълум бир касб эгаси бўлиб, ўз маҳоратига эга бўлади.

Педагогик технология бу - берилаётган ахборотни кўпроқ анализаторларга таъсир эттириш орқали синтезлашдир. Жумладан, таълим тизимида ўқитувчи ва ўқувчиларнинг белгиланган вақтда кафолатланган минимал билим даражасига эришишлари ҳисобланади. Ўқувчи томонидан белгиланган вақтда ўз мақсадларига эришиши натижа ҳисобланади, айнан шу натижага қайсидир ўқитувчи ўз усуллари орқали тезроқ мақсадга олиб боради. Масалан, биринчи ҳолатда мавзу китобдагидек

тўлиқ айтиб берилиши мумкин, бунда ўрганувчида кўз, кулоқ анализаторлари таъсирланди. Иккинчи ҳолатда ўқитувчи мавзуни рангли кўргазма орқали тушунтирди, ўқувчилар уни ушлаб кўради, хидлайди, дидактик усуллардан фойдаланиб тест ечади. Кўриниб турибдики, иккинчи усулда ўқувчи кўпроқ таъсирланди. Демак, иккинчи усулда ўқувчиларнинг тушуниш даражаси юқори бўлди. Кейинчалик бу усуллар оммалашади.

Педагогик технология деб одатда мақсади таълим жараёнининг самарадорлигини оширишга, таълимда кўзланган натижаларга эришишга қаратилган педагогиканинг йўналишига айтилади (М. Кларин, 1989).

Бугунги кунда ҳар бир ёш мутахассис педагогик ва ахборот технологияларини ўқув жараёнида қўллашга ҳар томонлама эътибор бермоқда. Бундай бўлишининг сабабларидан бири, биринчи навбатда рақобат муҳитининг кучайиши, шу вақтгача анъанавий таълимда ўқувчиларни фақат тайёр билимларни эгаллашга ўргатилган бўлса, замонавий технологиялар уларни эгаллаётган билимларини ўзлари қидириб топишларига, дарсдан бўш вақтларда ҳам мустақил ўрганиб, таҳлил қилишларига, ҳатто хулосаларни ҳам ўзлари келтириб чиқаришларига ўргатади.

Ўқитувчи бу жараёнда шахснинг ривожланиши, шаклланиши, билим олиши ва тарбияланишига шароит яратади ва шу билан бир қаторда бошқарувчилик, йўналтирувчилик функциясини бажаради.

Ўқув хонасидаги таълим жараёнида ўқувчилар тинч ўтириш ёки йўқлама учун келмасдан, белигиланган дарс соатларида фикрлайди, ҳаракат қилади, ўйлайди, асослайди, натижада билимга эга бўлади, чарчайди, турли хил салбий жараёнларга бўш вақт, ёки мияда бўшлиқ қолмайди.

Ўқитиш жараёнида, ёндашувли мақсадли қўлланиладиган ҳар бир таълим технологияси ўқитувчи ва таълим олувчи ўртасида ҳамкорлик маъсулятини юзага келтиради. Жумладан, ўргатувчи усулни тўғри танлаши, ўқув жараёни давомида ўқувчиларни бир-бирини фикрини эшитишга ва тартибни сақлай олиши, тўғри саволлар ва муаммолар қўя олса, ўқувчиларга: мустақил фикрлай олиш, ижодий фикрлаш, таҳлил эта олиш, вазиятни баҳолай олиш, тўғри хулоса чиқариш, ўзига, гуруҳга баҳо бера олиши, ўзаро ҳурмат жараёнларнинг мавжудлиги, илғор технологиялар самарасини кўрсатади ўқитишнинг асоси ҳисобланади. Аксинча, илғор технологиядан фойдаланган ўқитувчи асбийлашган, мақсадга эришмаган, ўқувчилар эса илғор технологияларни фақат ўйин деб тушунган ҳолда дарсдан чиқишади. Демак, педагогик технология – ўқувчиларнинг эҳтиёжидан келиб чиққан ҳолда маълум бир мақсадга йўналтирилган, олдиндан ўқитувчи томонидан лойиҳалаштирилган ва қафолатланган натижа беришига қаратилган педагогик жараён бўлиши керак.

Хулоса, ҳеч қайси олий маълумотли ўқитувчи билимсиз бўлмайди, фақат ўқитиш ва ўргатишда тўғри усул танламаган ёки ўқувчига қўшимча вақт ажрата олмаган, дарс жараёнида ўз фикрини ўқувчиларга етказиб бера олмаган бўлади. Ўқитувчи номи ёки унинг фани атрофидагилар томонидан кадрланмаслиги ўқувчида шу фанни ўзлаштира олмаслигига, ўқитувчига нисбатан бефарқ бўлишига, ўқитучи сўзларига тушунмаслигига олиб келади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. S. Ahmadjonova, M. Akbarova “Oiv- oits” mavzusini o‘ qitishda interfaol usullardan foydalanish “Biologik tadqiqotlarda zamonaviy yondoshuvlarning dolzarb masalalari” xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari tajriba, yutuqlar va rivojlanish istiqbollari” ilmiy-amaliy anjuman materiallari. Toshkent. – 2018. – B. 20–21.
- 2.Ахмаджонова, С. Ш., & Каюмова, О. И. (2021). Биология фанини ўқитишда муаммоли таълим технологиясидан фойдаланиш. Общество и инновации, 2(4/S), 42-45.
- 3.Ахмаджонова, С. Ш., & Каюмова, О. И. (2021). Использование технологии проблемного обучения в преподавании биологии. Общество и инновации, 2(4/S), 42-45.
- 4 .Ахмаджонова, С. Ш., & Акбарова.М.Х.“Ёш физиологияси ва гигиенаси” фанини ўқитишда интерфаол методларни кўллаш. Глобаллашув шароитида фан ва таълимни ривожланиш тенденциялари. Република илмий амалий интернет конференцияси. Фарғона. 2017.
- 5.Akhmadjonova, S., & Turkistonova, M. (2020). USE OF DIDACTIC GAME TECHNOLOGY IN TEACHING YOUTH PHYSIOLOGY LESSONS. In ПРОРЫВНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ: ПРОБЛЕМЫ, ЗАКОНОМЕРНОСТИ, ПЕРСПЕКТИВЫ (pp. 171-173).